O‘ZBEKISTON VA ROSSIYA O‘RTASIDAGI MADANIY GUMANITAR SOHADAGI O‘ZARO ALOQALARI

Nadjimov Furqat
Erkin tadqiqotchi

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekiston va Rossiya davlatlari o‘rtasida ikki tomonlama strategik hamkorlikning qariyb o‘ttiz yillik davri mobaynida savdo, iqtisodiyot, energetika, qishloq xo‘jaligi, ta’lim, madaniyat hamda boshqa sohalarda tuzilgan ikki yuzdan ziyod ikki tomonlama hujjatlar muhim asos bo‘lganligi, davlat rahbarlari ikki tomonlama hamkorlikning barcha jabhasi bo‘yicha ishonchli, ochiq muloqotda uchrashuvlarning natijadorligi qayd etilgan. O‘zbekiston Respublikasi va Rossiya Federatsiyasi o‘rtasidagi siyosiy, savdoiqtisodiy, investisiyaviy, moliyaviy-texnik, madaniy-gumanitar sohalaridagi o‘zaro manfaatli, amaliy sheriklikni kengaytirish hamda strategik hamkorlik va ittifoqchilik munosabatlarini sifat jihatidan yangi darajaga ko‘tarish borasida amalga oshirilgan ishlar statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: Strategik hamkorlik, mintaqaviy xavfsizlik, umumiy ta’lim, axborot makoni, mehnat migratsiyasi, tashqi iqtisodiy integratsiya, o‘zaro savdo ayirboshlash.

Аннотация: В статье важной основой являются более двухсот двусторонних документов, подписанных между Узбекистаном и Россией в сфере торговли, экономики, энергетики, сельского хозяйства, образования, культуры и других областях за период почти тридцати лет двустороннего стратегического сотрудничества». Отмечены встречи глав государств в доверительном и открытом диалоге по всем аспектам двустороннего сотрудничества. Проводимая работа по расширению взаимовыгодного практического партнерства между Республикой Узбекистан и Российской Федерацией в политической, торгово-экономической, инвестиционной, финансово-технической, культурно-гуманитарной сферах, повышению качества стратегического сотрудничества и союзнических отношений. на новый уровень статистически анализируется на основе данных.

Ключевые слова: Стратегическое сотрудничество, региональная безопасность, общее образование, информационное пространство, трудовая миграция, внешнеэкономическая интеграция, взаимный торговый обмен.

Annotation: In the article, more than two hundred bilateral documents signed between Uzbekistan and Russia in trade, economy, energy, agriculture, education, culture and other fields during the period of nearly thirty years of bilateral strategic cooperation are an important basis. ", the results of the meetings of the heads of state in reliable and open dialogue on all aspects of bilateral cooperation were noted. The work carried out to expand the mutually beneficial, practical partnership between the Republic of Uzbekistan and the Russian Federation in the political, trade-economic, investment, financial-technical, cultural-humanitarian spheres and to raise the quality of strategic cooperation and alliance relations to a new level is statistical. analyzed based on the data.

Key words: Strategic cooperation, regional security, general education, information space, labor migration, foreign economic integration, mutual trade exchange.

O‘zbekiston va Rossiya ko‘p qirrali ikki tomonlama hamkorlikni yanada rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega. Uzoqni ko‘zlab amalga oshirilayotgan oqilona siyosat natijasida keyingi yillarda mamlakatlarimiz o‘rtasidagi munosabatlar yangi bosqichga chiqmoqda. Rossiya va O‘zbekiston

iqtisodiyotning deyarli barcha sohalarida yaqin aloqalarga ega. Rossiya va O‘zbekiston gumanitar sohada yaqindan hamkorlik qilmoqda. Ularning munosabatlari 1993-yil 19-martdagi madaniyat, fan va texnika, ta’lim, sog‘liqni saqlash, axborot, sport va turizm sohasidagi hukumatlararo hamkorlik shartnomasi asosida rivojlanadi.

1998-yil 6-maydagi axborot-madaniy markazlarni tashkil etish va ularning faoliyati shartlari to‘g‘risidagi hukumatlararo bitimga muvofiq, O‘zbekistonda Rossiya fan va madaniyat markazi ishga tushirildi. Markaz negizida O‘zbekistonda rus tilini o‘rganish bo‘yicha ilmiy-uslubiy, madaniy-ma’rifiy va ma’rifiy tadbirlar o‘tkazilmoqda. 2004 yil 16 iyunda Toshkentda bo‘lib o‘tgan ShHT sammiti doirasida harbiy-siyosiy, savdo-iqtisodiy va gumanitar sohalardagi hamkorlikning ustuvor yo‘nalishlarini belgilab beruvchi uchrashuvda, muddatsiz strategik sheriklik to‘g‘risidagi bitimni imzoladilar. Bu bitim Markaziy Osiyo mintaqasida xavfsizlikni mustahkamlash, ularning tashqi siyosati, mudofaa va huquqni muhofaza qilish organlari hamda maxsus xizmatlari orqali maslahat mexanizmlarini shakllantirishda tomonlar o‘rtasida yaqin hamkorlikni nazarda tutadi. 2005 yildan Rossiya-O‘zbekiston hamkorligining holati va rivojlanish istiqbollari, savdo-iqtisodiy hamkorlik masalalari, birinchi navbatda, yoqilg‘i energetika sohasiga katta e‘tibor qaratib kelinmoqda. Rossiya Federatsiyasi va O‘zbekiston Respublikasi o‘rtasida Ittifoqchilik munosabatlari to‘g‘risidagi shartnoma (14 noyabr 2005 yil)ga asosan Rossiya Federatsiyasi va O‘zbekiston Respublikasi o‘rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarning asosi sifatida ittifoqchilik tamoyillarini xalqaro huquqiy mustahkamlashga qaratildi. Shartnomaga ko‘ra, tomonlar milliy, mintaqaviy va xalqaro xavfsizlikni ta’minlash, tinchlik va barqarorlikni mustahkamlash, jumladan, terrorizmga qarshi kurashish, ommaviy qirg‘in qurollarini tarqatish, giyohvand moddalarning noqonuniy aylanishi va boshqa yangi tahdid va tahdidlarga qarshi kurashishda hamkorlik qilish majburiyatini oladilar. Agar ulardan biri tashqi tajovuz ob‘ektiga aylansa, ular bir-biriga yordam beradi. Shu maqsadda ikki mamlakatning davlat, parlamentlar, hukumatlar, xavfsizlik kengashlari, tashqi siyosat, mudofaa, huquq-tartibot va boshqa vazirlik va idoralari rahbarlari o‘rtasida ikki tomonlama maslahatlashuvlar o‘tkazish rejalashtirilgan. Shartnomaga muvofiq tomonlar harbiy va harbiy-texnik, savdo-iqtisodiy va gumanitar sohalarda hamkorlikni oshirmoqda, odamlar o‘rtasida bevosita aloqalarni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoit yaratmoqda. 2013 yil boshida O‘zbekistonda 846 ta Rossiya-O‘zbekiston kompaniyalari faoliyat yuritgan bo‘lib, 127 ta Rossiya korxonalari vakolatxonalari akkreditatsiyadan o‘tgan edi. Rossiyada o‘zbek kapitali ishtirokidagi 401 ta kompaniya tashkil etilgan. Yoqilg‘i-energetika majmui sohasida Rossiya-O‘zbekiston hamkorligi faol rivojlanmoqda. Rossiyaning yirik neft va gaz kompaniyalari Gazprom va Lukoyl O‘zbekistonda muvaffaqiyatli va samarali faoliyat yuritmoqda. 2018 yilda Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putin va O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o‘rtasidagi muzokaralar yakunida Rossiya Federatsiyasi hukumati bilan O‘zbekiston Respublikasi hukumati o‘rtasida 2019-2024-yillarga mo‘ljallangan iqtisodiy hamkorlik dasturi imzolandi. Hujjat savdo-iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish uchun asosiy ahamiyat kasb etdi. U hamkorlikning ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash va ilgari surish, qo‘shma dastur va loyihalarni amalga oshirish, investisiya sohasidagi hamkorlikni chuqurlashtirish, shuningdek, milliy iqtisodiyot tuzilmasini diversifikatsiya qilish va ikki mamlakatning eksport salohiyatini oshirish hamda tovar ayirboshlash hajmini oshirishga qaratilgan qo‘shma loyihalarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan.

Shavkat Mirziyoyev 2021-yil 17-mart kuni Rossiyaning favqulodda va muxtor elchisi Vladimir Tyurdenevni mamlakatdagi diplomatik missiyasi yakunlangani munosabati bilan qabul qildi. Rossiyaning O‘zbekistondagi diplomatik vakolatxonasiga 11 yildan ortiq vaqt mobaynida rahbarlik qilib kelayotgan elchi Vladimir Tyurdenevning ikki tomonlama do‘stlik, strategik sheriklik va ittifoqchilik munosabatlarini mustahkamlash, mamlakatlar o‘rtasidagi ko‘p qirrali hamkorlikni kengaytirishga hissa qo‘shgan

Shavkat Mirziyoyev 2021-yil 5-aprel kuni xalqaro „Innoprom“ sanoat ko‘rgazmasida ishtirok etish uchun Toshkent shahrida bo‘lib turgan Rossiya sanoat va savdo vaziri Denis Manturov boshchiligidagi delegasiyani qabul qildi. „Innoprom“ Rossiya hukumati tomonidan iqtisodiyotning turli tarmoqlarida texnologiyalar va zamonaviy ishlanmalarni birgalikda ilgari surish maqsadida o‘tkazib kelinayotgan eng yirik ko‘rgazma hisoblanadi. Ushbu tadbir O‘zbekistonda birinchi marta o‘tkazilgan. Ikki mamlakat ishbilarmonlarining hamkorligi tufayli O‘zbekiston Respublikasida 520 ta qo‘shma korxona barpo etilgan. Ular orasida Rossiya sarmoyasi 100 % bo‘lgan o‘nlab korxona bor. Ular oziq-ovqat, to‘qimachilik, yog‘ochni qayta ishlash, doridarmon ishlab chiqarish, mashinasozlik, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash sohasida faoliyat yuritadi. Rossiyaning salkam 40 ta kompaniyasi, jumladan, „Aeroflot“, „Avtovaz“, „Zarubejneftgaz“, „LUKoyl“, „Texmashimpeks“ va boshqa o‘z vakolatxonalariga ega. Rossiyada o‘zbek rezidentlari ishtirokida tashkil etilgan 167 korxona, shu jumladan, 72 qo‘shma korxona bor. O‘zbekiston – Rossiya munosabatlari sohasida, ayniqsa, aviasozlikda avvalgi kooperatsiya aloqalari saqlanib qolgan. Rossiyaning „Gazprom“ aksiyadorlik jamiyatlari birlashmasi bilan „O‘zbekneftgaz“ milliy xolding kompaniyasi o‘rtasida strategik hamkorlik qilish to‘g‘risida hamda „O‘zbekneftgaz“ bilan „LUKOYL“ o‘rtasida mahsulotni taqsimlashga oid bayonnoma tayyorlash hakida imzolangan hujjatlar bu borada muhim voqea bo‘ldi. Moskva, Sankt-Peterburg, Yaroslavl viloyati, Boshqirdiston, Mordoviya, Tatariston respublikalari, Sibir va Ural regionlarining ishbilarmon doiralaridan O‘zbekiston Respublikasi ga delegatsiyalar kelib turadi, ular O‘zbekiston Respublikasi xo‘jalik yurituvchi subyektlari bilan o‘zaro manfaatli shartnomalar tuzdi. . Ikki mamlakat fanlar akademiyasilari va ularning institutlari ilmiy aloqalari yo‘lga qo‘yilgan. 2001-yil fevralda Toshkentda ochilgan Rossiya xalqaro ilmiy va madaniy hamkorlik markazi („Росзарубежцентр“)ning vakolatxonasi zimmasiga aniq gumanitar masalalarni hal qilish vazifasi yuklatilgan.

Rossiya ta’lim va fan vazirligi va O‘zbekiston oliy va O‘rta maxsus ta‘lim vazirligi o‘rtasida 2005-yildagi hamkorlik to‘g‘risidagi bitim tufayli O‘zbekiston umumta‘lim maktablari bitiruvchilari har yili Rossiya universitetlariga o‘qishga yuboriladi. O‘zbekiston abituriyentlari, shuningdek, Moskva davlat universiteti filiallarida oliy ma’lumot olish imkoniyatiga ega.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 2016-yilda prezident lavozimini egallaganidan beri O‘zbekiston tashqi siyosati muvozanatlashgan, ammo boshqa davlatlarga nisbatan ancha ochiq bo‘lib qolgan. O‘zbekiston integrasion birlashmalarga qo‘shilmasdan, ikki tomonlama hamkorlik doirasida qator davlatlar bilan munosabatlarni jadallashtirdi. Bu tendensiya Rossiya bilan ham iqtisodiy, ham gumanitar sohalarda namoyon bo‘ladigan hamkorlikni ham o‘z ichiga oladi. Birinchi marta ta‘lim sohasida ikki tomonlama aloqalarni mustahkamlashga katta e’tibor qaratildi. Rossiya va O‘zbekiston o‘rtasidagi hamkorlik ham faol rivojlanmoqda. O‘zbekistonda Rossiyaning yetakchi universitetlarining filiallari tashkil etilgani yorqin misollardan biridir. Hozirgi kunda O‘zbekistonda Rossiya universitetlarining 15 ta filiali faoliyat ko‘rsatmoqda, shundan 12 tasi keyingi to‘rt yilda, undan oltitasi 2019 yilda ochildi.

2020-yilda „sinf!“ rus-o‘zbek gumanitar loyihasi ishga tushirildi. O‘zbekistondagi maktablarda rus tili va umumta’lim fanlarini rus tilida o‘qitish sifatini oshirishga qaratilgan. Loyihani amalga oshirish to‘g‘risidagi memorandum 2020-yil oktyabr oyida Rossiya Xalq ta‘limi vazirligi, O‘zbekiston xalq ta‘limi vazirligi va Alisher Usmonovning „san’at, fan, sport“ xayriya jamg‘armasi tomonidan imzolandi. Loyiha doirasida 2-11-sinf o‘quvchilari uchun rus tilini chet tili sifatida o‘qitish bo‘yicha o‘quv-uslubiy majmua ishlab chiqildi. O‘quv qo‘llanmalari A. I. Gertsen nomidagi Rossiya davlat pedagogika universiteti mutaxassislari tomonidan O‘zbekiston Respublikasi xalq ta‘limi vazirligi huzuridagi Respublika ta‘lim markazi bilan birgalikda tuzilgan. 2022-yilda,

„sinf!“ O‘zbekistonga 153 nafar rossiyalik mutaxassis yuborildi: 104 nafar rus tili o‘qituvchisi, 35 nafar kimyo, biologiya, fizika va matematika fan o‘qituvchilari, 14 nafar malaka oshirish kurslarining metodistlari. 2022-yil 28-oktabr kuni uchinchi O‘zbekiston-Rossiya ta’lim forumi doirasida 20 dan ortiq O‘zbekiston va Rossiya universitetlari hamkorlik shartnomalarini imzoladilar. Imzolangan hujjatlar orasida Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti bilan tuzilgan shartnomalar ayniqsa istiqbolli hisoblanadi. Bu Toshkent davlat yuridik universiteti bilan o‘zaro anglashuv memorandumi va 2022—2024-yillarda O‘zbekiston maktabgacha ta’lim vazirligi bilan o‘zaro anglashuv memorandumini amalga oshirish bo‘yicha yo‘l xaritasi. Bundan tashqari, universitetlararo hamkorlik doirasida Moskva davlat universiteti, Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universiteti, Berdax nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti va Samarqand davlat universiteti o‘rtasida hamkorlik shartnomalari imzolandi. Yaqin kelajakda O‘zbekistonda Kosigin nomidagi Dizayn va texnologiya universiteti va Moskva Davlat Geodeziya va kartografiya universitetining filiallari ochiladi. O‘zbekistonda Rossiya Fan va madaniyat markazi faoliyat ko‘rsatmoqda. Shunday qilib, darhaqiqat, umumiy ta’lim makoni yaratilmoqda, bu, albatta, ikki tomonlama hamkorlikni, jumladan, iqtisodiyotning qator strategik muhim tarmoqlarida ularni yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugun o‘zaro milliy manfaatlarni hisobga olgan holda konstruktiv muloqotning yangi shakli yo‘lga qo‘yildi. Ikki davlat rahbarlari o‘rtasidagi o‘zaro ishonch, to‘g‘ri tashkil etilgani bois tizimli chora-tadbirlar samarasi bugun erishilayotgan yuksak natijalarda namoyon bo‘lmoqda. Sanoat kooperatsiyasi jadal rivojlanib, O‘zbekistonda Rossiya investitsiyalari hajmi oshib bormoqda. Munosabatlarning barcha yo‘nalishlari bo‘yicha hamkorlik salmoqli darajada yuksalmoqda. . Sanoat kooperatsiyasini, eng avvalo, mashinasozlik, metallurgiya, energetika, qayta ishlash, to‘qimachilik, oziq-ovqat sanoati va boshqa tarmoqlarda kengaytirish bo‘yicha doimiy faoliyat yurituvchi qo‘shma guruh tuzilgan. So‘nggi yillarda tog‘-kon va metallurgiya, yoqilg‘i-energetika, kimyo, qishloq xo‘jaligi, mashinasozlik, to‘qimachilik va boshqa sohalarda 100 dan ortiq qo‘shma loyiha amalga oshirildi.

Mamlakatlarimiz o‘rtasidagi savdo-iqtisodiy va investitsiyaviy hamkorlikda miqdoriy ko‘rsatkichlar barqaror o‘sish barobarida sifat jihatidan ham o‘zgarishlar ro‘y berdi. Ilgari o‘zaro tovar ayirboshlash tarkibining aksariyatini xomashyo tashkil etgan bo‘lsa, bugungi kunda savdoning 70 foizi yuqori qo‘shilgan qiymatli mahsulotlarga to‘g‘ri keladi. Yengil va kimyo sanoati, avtomobilsozlik, sog‘liqni saqlash va farmatsevtika tarmoqlarida innovatsion loyihalar salmog‘i ortib borayotgani kuzatilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putinning taklifiga binoan 2023-yilning 5–7 oktyabr kunlari ushbu davlatga tashrifi ikki tomonlama munosabatlarni barcha yo‘nalishlarda jadal rivojlantirishda yangi sahifa ochdi.

Ikki tomonlama keng ko‘lamli masalalarni muhokama qildi. Natijada, ko‘plab sohalarda amaliy hamkorlikni yanada mustahkamlash uchun yangi imkoniyatlar ochadigan muhim kelishuvlarga erishildi.

Tashrifning muhim jihatlaridan biri shundaki, erishilgan kelishuvlarning aksariyati savdo-iqtisodiy va investitsion hamkorlikni mutlaqo yangi bosqichga olib chiqishga qaratilgan. Jumladan, Keng ko‘lamli strategik sheriklik va ittifoqchilik munosabatlarini chuqurlashtirish to‘g‘risida qo‘shma bayonot qabul qilingani o‘zaro munosabatlarda yangi davrni boshlab berish barobarida, O‘zbekiston — Rossiya sherikligi rivojiga kuchli turtki bo‘ldi.

Shuningdek, davlat rahbarlari huzurida ikki mamlakat hukumatlari va vazirliklari tomonidan imzolangan 10 ta hujjat almashildi. Samarqand shahrida Rossiya Federatsiyasining bosh konsulxonasini ta'sis etish, vakolatli iqtisodiy operator institutlarini o'zaro tan olish, "Agroekspress" tezkor temir yo'l tashuvlarini tashkil etish loyihasini amalga oshirish to'g'risidagi bitimlar, Tashqi ishlar vazirliklari o'rtasida 2024–2025 yillar uchun hamkorlik dasturi, transport, ilm-fan, ta'lim va madaniyat sohalarida hamkorlik bo'yicha hujjatlar shular jumlasidan.

Shu nuqtai nazardan aytganda, tashrif doirasida erishilgan kelishuvlar shubhasiz, O'zbekiston va Rossiya o'rtasidagi hamkorlikni bir qator istiqbolli yo'nalishlarda yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Eng muhimi, o'zaro munosabatlarni sifat va mazmun jihatidan boyitib, manfaatli hamkorligimizni yangi, yuqori bosqichga ko'tarishga zamin yaratadi.

O'zbekiston va Rossiya doimo savdo-iqtisodiy hamkorlikni chuqurlashtirishga qat'iy amal qilib keladi. Birgina o'tgan yil davomida o'zaro tovar ayirboshlash hajmi 50 foizga oshgani ikki mamlakat o'rtasidagi munosabatlarda ulkan iqtisodiy salohiyat mavjudligidan yaqqol dalolat beradi.

Toshkent va Moskva o'rtasidagi madaniyatlararo muloqot ancha jadal rivojlanmoqda. Xususan, madaniy-gumanitar aloqalarni mustahkamlashga qaratilgan bir qator kelishuvlarga erishildi. Ikki mamlakat o'rtasidagi munosabatlar haqida gapirganda, parlamentlararo aloqalar ham izchil rivojlanib borayotganini alohida ta'kidlash joiz. Bu parlamentlar vakillarining tashriflari orqali mustahkamlanmoqda. O'zbekiston Oliy Majlisi Senati va Rossiya Federatsiyasi Federal Majlisi Federatsiya Kengashi o'rtasida hamkorlik bo'yicha komissiya hamda Oliy Majlis Qonunchilik palatasida Federal Majlisning Davlat dumasi bilan hamkorlik bo'yicha parlamentlararo guruh tuzildi. Bu, o'z navbatida ikki mamlakatning strategik sheriklik va ittifoqchilik munosabatlarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

XULOSA

Bugungi kunda O'zbekiston va Rossiya o'rtasida hal etib bo'lmaydigan muammolar yo'q, mintaqaviy hamda xalqaro darajada ko'p tomonlama hamkorlikning samarali mexanizmlari ishga solingan va ular hayotga izchil tatbiq etilmoqda. Bugun o'zaro milliy manfaatlarni hisobga olgan holda konstruktiv muloqotning yangi shakli yo'lga qo'yildi. Ikki davlat rahbarlari o'rtasidagi o'zaro ishonch, to'g'ri tashkil etilgani bois tizimli chora-tadbirlar samarasi bugun erishilayotgan yuksak natijalarda namoyon bo'lmoqda. Sanoat kooperatsiyasi jadal rivojlanib, O'zbekistonda Rossiya investitsiyalari hajmi oshib bormoqda. Munosabatlarning barcha yo'nalishlari bo'yicha hamkorlik salmoqli darajada yuksalmoqda. O'zbekiston va Rossiya hamkorlik munosabatlari keng ko'lam kasb etib, strategik sheriklik aloqalari yuksak darajaga ko'tarilmoqda. Prezidentimizning bu galgi tashrifi ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarda oldinga tashlangan dadil qadam bo'ldi. O'zbekiston va Rossiya BMT, MDH, SHHT va boshqa global hamda mintaqaviy tuzilmalar doiralarida yaqindan hamkorlik qiladi. Bir-birining tashabbuslarini faol qo'llab-quvvatlaydi. BMT platformasida o'zaro hamkorlik Bosh Assambleya kun tartibidagi asosiy masalalar va tomonlar ilgari surgan tashabbuslar bo'yicha pozitsiyalarni o'zaro qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. R. F.Ravshanov., Tuigunovich, R. F., & Yakubovich, A. H. (2020). Amir Temur And Turan States. Bulletin Social-Economic And Humanitarian Research.

2. М.К. Рожкова Экономические Связи России Со Средней Азией (40-60-Годы XIX Века). – Москва.

3. F.R.Ravshanov, , & Azimov, H. Y. (2021). Danger And Security: History And Present. International Journal Of Multicultural And Multireligious Understanding.

4. Ҳ.Зиёев Сибир, Волга Ва Урал Бўйларидаги Ўзбеклар – Тошкент.: Шарқ, 2003.

5. Байкова Н.Б. Россия Билан Шарқ Ўртасидаги Иқтисодий Алоқалар Тарихидан. Тошкент., 1964.

6. Azimov, H. Y. (2021). Emergence Of New Threats To Turkey's National.

7. Azimov Habibullo, Madaminova Durdona (2021). Xalqaro Xavfsizlik O'quv Qo'llanma.

8. Гуломов Х. Дипломатические отношения государств Средней Азии с Россией в XVIII – первой половине XIX в. – Ташкент.: Фан, 2005.

9. Официальный сайт Федерального агентства по делам Содружества Независимых Государств, соотечественников, проживающих за рубежом, и по международному гуманитарному сотрудничеству: Отчеты о деятельности Россотрудничества с 2012 по 2015 года.

10. Узбекистан: 10 лет по пути реформирования рыночной экономики.- Ташкент, «Узбекистон», 2001.

WORDLY KNOWLEDGE